

**VARBERGS
KOMMUN**

Egenvård – rutin

Bakgrund

Egenvård är när en patient själv får utföra hälso- och sjukvårdsåtgärder efter bedömning från legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal. Åtgärderna utförs antingen av patienten själv eller med hjälp/stöttning av någon annan, till exempel en närstående, personlig assistent eller omsorgspersonal. Egenvård kan exempelvis handla om medicinering, omläggning av sår, specifika muskeltöjningar eller annan hälso- och sjukvårdsinsats som patienten har behov av utifrån sin sjukdomsbild.

För att säkerställa att hälso- och sjukvården lever upp till de krav som ställs vid egenvårdsbedömningar samt för att klargöra ansvar mellan den enskilde, berörda närstående, hälso- och sjukvården, socialtjänsten samt eventuella andra aktörer har medicinskt ansvariga tagit fram denna riktlinje.

Syfte

Egenvård ska främja den enskildes integritet och bidra till ökad självständighet för både patient och närstående och samtidigt leva upp till kraven på god vård och en hög patientsäkerhet.

Definitioner

Egenvård	hälso- och sjukvårdsåtgärd som legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal bedömt att en patient kan utföra själv. Egenvård är inte en hälso- och sjukvårdsinsats enligt hälso- och sjukvårdslagen då den utförs.
Hälso- och sjukvård	åtgärder för att medicinskt utreda, förebygga och behandla sjukdomar och skador
Socialtjänst	verksamhet enligt socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

Ansvar

Hälso- och sjukvården

Hälso- och sjukvården ansvarar för att göra individuella egenvårdsbedömningar, analysera risker, samråda och planera med berörda, följa upp och ompröva beslut om förutsättningar ändras samt samarbeta med andra aktörer som i enskilda fall kan beröras av beslut om egenvård.

Socialtjänsten

Socialtjänsten, inklusive LSS, ska samarbeta med hälso- och sjukvården i samband med egenvård.

Dokumenttyp: Gemensam rutin	Sida 1 av 6
Giltigt f.r.o.m: 2019-04-10	Uppdaterad: 2019-04-10
Befattning: Medicinskt ansvariga Uppdragsavdelningen	Upprättad av: Gerda Jalmarsson Pirjo Wågestrand Maria Björcke

**VARBERGS
KOMMUN**

Legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal

Bedömning

Den behandlande legitimerade yrkesutövaren ansvarar för att bedöma om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård. Bedömningen ska göras i samråd med patient och utifrån respekt för dennes självbestämmande och integritet samt behov av trygghet och säkerhet.

Som en del i bedömningen ska det ingå en analys av om utförandet av egenvården kan innebära att patienten utsätts för risk att skadas. En hälso- och sjukvårdsåtgärd får inte bedömas som egenvård om analysen visar att det föreligger risker för patienten.

Om patienten behöver praktisk hjälp för att utföra egenvården, ska den behandlande legitimerade yrkesutövaren samråda med de som ska hjälpa patienten i utförandet av insatsen. Det kan till exempel vara omsorgspersonal eller närstående.

Bedömningen ska dokumenteras i patientens journal och den som har gjort bedömningen ska informera patienten om vad egenvården innebär. Av informationen ska det tydligt framgå att åtgärden som utförs som egenvård inte omfattas av hälso- och sjukvårdslagstiftningen.

Den som har gjort bedömningen ansvarar också för uppföljning och omprövning av egenvården.

En åtgärd kan bedömas som egenvård när till exempel en närstående utför åtgärden, men räknas som hälso- och sjukvård när den ska utföras av hemtjänsten. Den behandlande legitimerade yrkesutövaren har ansvar att bedöma vad som är patientsäkert i varje enskild situation. Om samma åtgärd ibland är egenvård och ibland hälso- och sjukvård ska detta tydligt framgå.

Se bilaga 1 - Bedömningsstöd egenvård legitimerad personal

Planering

Om patienten behöver stöd och hjälp i samband med egenvården, och om det inte är uppenbart obehövt, ansvarar den som gjort bedömningen för att planera egenvården tillsammans med patienten utifrån följande frågeställningar: Vilken åtgärd som har bedömts som egenvård? Vem/vilka ska praktiskt utföra åtgärden? Hur delges information och instruktioner till de som ska utföra åtgärden? Vilka åtgärder ska vidtas och vem ska kontaktas, om patienten drabbas av eller har utsatts för risk att drabbas av skada eller sjukdom i samband med egenvården? Vilka åtgärder ska vidtas och vem som ska kontaktas om patientens situation förändras så det påverkar egenvården? Hur och när ska egenvårdsbedömningen följas upp och ev omprövas?

Planeringen ska dokumenteras i patientens journal och patienten ska få en kopia av planeringen.

Se bilaga 2 - Planeringsstöd egenvård legitimerad personal

Beslut

Utifrån bedömning och planering tas beslut om egenvård och intyg skrivs. Kopia på planering och intyg lämnas till patient som ansvarar för eventuell ansökan om bistånd enligt SoL.

Se bilaga 3 – Beslut om egenvård enligt SOSFS 2009:6 (regionalt dokument)

**VARBERGS
KOMMUN**

Handläggare socialtjänsten

Handläggaren ansvarar för att, i samband med att kund ansöker om hjälp med egenvård, ta del av de inkommande handlingarna (bedömning/planering/intyg) samt föra dem till personakten.

Om handläggaren upptäcker uppenbara brister i bedömnings- eller planeringsunderlaget ska kontakt tas med ansvarig legitimerad personal för dialog om innehållet.

Handläggaren ansvarar inom sitt område för att planera insatsen utifrån individens behov och eventuella tidigare insatser. En egenvårdsinsats kan i vissa fall rymmas inom andra, redan beviljade, insatser.

Omsorgspersonal

Om patienten får hjälp av omsorgspersonal för att utföra egenvård ansvarar den personalen, utöver att hjälpa patienten utföra åtgärden, också för att kontakta ansvarig legitimerad personal för påkallad uppföljning eller omprövning av egenvården vid förändrade förutsättningar eller vid uppmärksammade risker i samband med utförandet.

Patient och närstående

Om legitimerad personal har bedömt att en eller flera åtgärder kan utföras som egenvård med hjälp eller stöd från socialtjänsten ansvarar patienten för att ansöka om bistånd för hjälp eller handräckning enligt socialtjänstlagen. Kopia på intyget (samt ev planering) ska bifogas i ansökan.

Om patienten får hjälp av närstående för att utföra egenvård ansvarar den närstående, utöver att hjälpa patienten utföra åtgärden, också för att kontakta ansvarig legitimerad personal för påkallad uppföljning eller omprövning av egenvården vid förändrade förutsättningar eller vid uppmärksammade risker i samband med utförandet.

Om patienten själv utför sin egenvård ligger detta ansvar på patienten själv.

Särskilt om barn och egenvård

Föräldrar kan ofta ta ansvar för sitt barns egenvård i hemmet, men det är den legitimerade yrkesutövaren som har ansvaret för att följa upp och ompröva egenvården. Då ett barn börjar på förskola, skola eller får en insats från socialtjänsten inklusive LSS (till exempel plats på HVB eller korttidsboende) måste en ny egenvårdsbedömning göras. Föräldrar kan alltså inte själva lämna över ansvaret för att utföra egenvårdsinsatser till personal i skola eller boende. Hälso- och sjukvården måste alltid samråda med socialtjänsten, LSS, förskolan eller skolan runt egenvårdsbedömningen, men endast den legitimerade yrkesutövaren kan bedöma om en insats kan utföras som egenvård eller inte. Tillvägagångssättet för samråd beror på behovets omfattning. Ibland handlar det om att sammankalla till en samordnad individuell planering, SIP, och ibland kan det räcka med en enskild kontakt.

För mer information om förskolans och skolans ansvar vid egenvård hänvisas till [Socialstyrelsens föreskrifter om bedömningen av egenvård. Meddelandeblad 6/2013.](#)

**VARBERGS
KOMMUN**

Bilaga 1

Bedömningsstöd – Egenvård, legitimerad personal

Namn _____

Personnummer _____

Ansvarig leg. personal _____ Tel.nr: _____

Insats: (den insats som skall prövas och bedömas som eventuell egenvård)				
Riskområden (olika områden förenade med risker relaterade till insatsen)	Risk (möjlighet att oönskad händelse eller skada inträffar) Vad?	Allvarlighetsgrad	Sannolikhet	Riskpoäng
Kategori av riskområden	Beskrivning av risk	Se förklaring	Se förklaring	
		Välj	Välj	
		Välj	Välj	
		Välj	Välj	
		Välj	Välj	
		Välj	Välj	
		Välj	Välj	
		Välj	Välj	

Sannolikhet (S) att risk inträffar värde: 1 (mycket liten) — 4 (mycket hög)

Allvarlighetsgrad (A) om risk inträffar värde: 1 (mindre) — 4 (katastrofal)

Riskpoäng = S multiplicerat med A. I de fall riskfaktorn överskrider 8 behövs åtgärd och egenvård är ej lämpligt innan riskpoängen genom åtgärd sjunkit.

Allvarlighetsgrad					
Sannolikhet för inträffande		Katastrofal (4)	Betydande (3)	Måttlig (2)	Mindre (1)
	Mycket stor (4)	16	12	8	4
	Stor (3)	12	9	6	3
	Liten (2)	8	6	4	2
	Mycket liten (1)	4	3	2	1

**VARBERGS
KOMMUN**

Planeringsstöd – Egenvård, legitimerad personal

Namn _____

Personnummer _____

Ansvarig leg. personal _____ Tel.nr: _____

1. Vilken åtgärd har bedömts som egenvård?	
2. Vem/vilka ska praktiskt utföra åtgärden?	
3. Hur delges information och instruktioner till de som ska utföra åtgärden?	
4. Vilka åtgärder ska vidtas och vem ska kontaktas, om patienten drabbas av eller har utsatts för risk att drabbas av skada eller sjukdom i samband med egenvården?	
5. Vilka åtgärder ska vidtas och vem som ska kontaktas om patientens situation förändras så det påverkar egenvården?	
6. Hur och när ska egenvårdsbedömningen följas upp och ev omprövas?	

Denna planering är kommunicerad och upprättat i samråd med:

(ex patient och närstående/föräldrar/hemtjänstgrupp/personliga assistenter/annan)

_____

**VARBERGS
KOMMUN**

BESLUT OM EGENVÅRD enligt SOSFS 2009:6

Beslut om egenvård kan tas av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal. En riskanalys görs och tar hänsyn till personens fysiska, psykiska hälsa och livssituation (miljö och sociala förhållanden). Dokumentation i journal av bedömning ska innehålla uppgifter som behövs för god och säker vård.

Bedömning av egenvård för:

Namn: _____ Beslutsansvarig _____

Enhet: _____ År, datum: _____

Vid förändrad situation eller oförutsedd händelse kontaktas _____ inom HSL

Hälso-och sjukvårdsåtgärd som kan utföras som egenvård:

Information/instruktion hur egenvården ska utföras lämnas av: _____

Utförare	Ansvarig för uppföljning	Datum för uppföljprövning (minst årligen)
☐ Patienten själv	☐ Specialistvård/Klinik	Datum .....
☐ Närstående	☐ Kommunal HSL/SoL/LSS- personal	Datum .....
☐ Personlig assistent	☐ Närsjukvård/ vårdcentral	Datum .....
☐ Kommunal Hemtjänst	☐ Personal från förskola/skola	Datum .....
☐ Annan:.....		